

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีโดยได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่อนุเคราะห์งบประมาณ
ประจำปี 2561 ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ พฤกษา และดร.สัณชัย เกียรติทรงชัยที่ให้
โอกาสในการเรียนรู้การทำงานวิจัยในพื้นที่

ผู้วิจัยขอขอบคุณพื้นที่เป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย ท่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลยาง
ซึ้งและบุคลากรประจำองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ้ง อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ที่ให้ความ
ร่วมมือในด้านวิชาการและการอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่ ขอขอบคุณกลุ่มผู้สูงอายุตำบลยางซึ้งที่ให้
ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสนใจและกระตือรือร้น

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย สิกขา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทับใจ สุวรรณธาดา
และอาจารย์พรพิศ พัฒนกุลในฐานะวิทยากรดำเนินการที่ร่วมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์และศักยภาพให้กลุ่มผู้สูงอายุอย่างซึ้ง

ท้ายสุดขอขอบคุณครอบครัวที่ให้กำลังใจ และดูแลยามเจ็บป่วย ทำให้ผู้วิจัยมีพลังในการทำวิจัยให้
เกิดประโยชน์ต่อชุมชน คุณประโยชน์ที่พึงมีจากความเพียรและความอดุสาหะในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับ
ครอบครัว ครูอาจารย์ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำงานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

อัญชลี โภกะนุช

ตุลาคม 2562

ชื่อเรื่อง: รูปแบบการจัดการกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ตำบลยางซึก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัย: ดร.อัญชลี โภคะนุช
สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ

ระยะเวลา: พฤศจิกายน พ.ศ.2560 ถึง ตุลาคม พ.ศ.2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลยางซึก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลยางซึก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลยางซึก และกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลยางซึก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี วิธีการรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสนทนากลุ่มเฉพาะ การปฏิบัติการ ข้อมูลทุติยภูมิ และกระบวนการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัจจุบันกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมายมีศักยภาพทางด้านการทอผ้าก๊วยและการสานถาดวัลย์เครือซูด โดยมีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ สำหรับความต้องการในการพัฒนาพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับพื้นที่และการวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์สำหรับรูปแบบการจัดการกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็น 1) องค์กรประกอบต้นทางได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้รู้/ปราชญ์ชุมชน วิทยากรกระบวนการ ผู้บริหารท้องถิ่น วัตถุประสงค์ และสถานที่ ในขณะที่ 2) องค์กรประกอบทางด้านกิจกรรมระหว่างทางได้แก่ 2.1) การวางแผนและการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ 2.2) การทดลองปฏิบัติ 2.3) การตรวจเช็คผลิตภัณฑ์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา และ 2.4) การปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์ รูปแบบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิด PDCA และ 3) องค์กรประกอบของกิจกรรมปลายทางได้แก่ การใช้ส่วนประสมการสื่อสารทางการตลาด

นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้ส่งผลให้กลุ่มผู้สูงอายุสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่มผู้สนใจที่มีศักยภาพในวัยอื่นได้เป็นอย่างดีและมีการระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เน้นอัตลักษณ์และสร้างรายได้ให้กับสมาชิกของกลุ่มผู้สูงอายุของตำบลยางซึก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานีได้เป็นอย่างดี

Research Title: The Activity Model to Generate Income for the Elderly by Citizen Participation in the Yangkeenok Sub-district Administrative Office, Khueang Nai District, Ubonratchathani Province

Researcher: Dr. Anchalee Kokanuch
Department of Management, Faculty of Management Science,
Loei Rajabhat University

Duration: November 2017 – October 2019

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the current context and needs of the elderly in the Yangkeenok Sub-district Administrative Office, Khueang Nai District, Ubonratchathani Province and 2) develop the activity model to generate income for the elderly in the Yangkeenok Sub-district Administrative Office, Khueang Nai District, Ubonratchathani Province by focusing on citizen participation. The targeted populations were administrators of the Yangkeenok Sub-district Administrative Office, responsible staff of the elderly project of the Yangkeenok Sub-district Administrative Office, officials of the Yangkeenok Sub-district Administrative Office and the elderly in the Yangkeenok Sub-district, Khueang Nai District, Ubonratchathani Province. Unstructured interview, focus group discussion, workshop, documentation, and non-participatory observation were used.

The research results found that the elderly in the targeted community had skills in fabric weaving and rattan fishing tool weaving and, they also unofficially assembled into a group. With respect to the needs of the elderly in the community, it was found that the elderly wanted to develop the product with their identity, authenticity and uniqueness in accordance with the area. After the analysis of the project, it was found that the suitable activity model to generate income for the elderly comprised 3 main steps: 1) upstream of the process which were: elderly, wiseman, academic, facilitator, administrator, resources, and meeting place; 2) midstream of the process comprised: 2.1) brainstorming to plan and design the needs to develop new product; 2.2) implementing and following the plan; 2.3) opinion gathering to evaluate the product, and 2.4) developing the product. It could be obviously noted that the model was in accordance with PDCA model. And 3) downstream of the process was marketing communication mix method.

Furthermore, this research promoted the elderly community to be able to create authentic and unique products of the Yangkeenok Sub-district, Khueang Nai District, Ubonratchathani Province.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	5
2.2 แนวคิดและผลงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างรายได้ในชุมชน	10
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	14
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม	16
2.5 บริบททั่วไปของตำบลยางซึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา	20
2.6 บริบทของผู้สูงอายุตำบลยางซึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา	30
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 กลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
3.4 แผนการดำเนินการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ตำบลยางซึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา	38
4.2 รูปแบบการจัดการกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการสร้าง รายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุตำบลยางซึ้ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา	52
4.3 ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ	61

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย	
5.1 สรุปผลการวิจัย	69
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	72
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย	77
บรรณานุกรม	79

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบการวิจัยทั่วไปและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	18
2	จำนวนประชากรจำแนกตามเพศ คร่าวเรือน และรายชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	27
3	สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการสร้างรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์ถ้าวลัยเครือชูด	40
4	สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการสร้างรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอกล้วย	42
5	สรุปผลผลิตและผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ	68

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	37
2	40
3	41
4	41
5	42
6	43
7	44
8	45
9	47
10	47
11	48
12	49
13	49
14	50
15	51
16	55
17	55
18	56
19	56
20	58
21	58
22	59
23	60
24	60
25	65
26	65
27	71